

Apunts reforç art Gòtic (inclou vídeos i webs)

Sitio: [Cursos IOC - Batxillerat](#)

Imprimido por: Invitado

Curso: Història de l'art (autoformació IOC)

Día: viernes, 11 de febrero de 2022, 19:55

Libro: Apunts reforç art Gòtic (inclou vídeos i webs)

Descripció

Apunts reforç art Gòtic (inclou vídeos i webs)

Tabla de contenidos

1. Context històric i cultural

2. Arquitectura gòtica

- 2.1. Elements arquitectònics gòtics
- 2.2. Elements exteriors
- 2.3. Evolució de l'arquitectura gòtica
- 2.4. Gòtic civil

3. Escultura gòtica

- 3.1. Escultura gòtica europea

4. Pintura gòtica

- 4.1. Estil lineal o francogòtic
- 4.2. Estil Italogòtic
- 4.3. Estil Internacional o cortesà
- 4.4. Estil flamenc

5. OBRES PAU- Art Gòtic

6. Vídeos i webs ampliació art gòtic

El període que anomenem gòtic, fou anomenat per l'artista i escriptor Vasari (1511-1574) com a una etapa pròpia dels bàrbars, els gots. La concepció d'aquest període fou negativa ja que es considerava una etapa allunyada dels ideals clàssics. No fou fins fins el segle XIX, durant el Romanticisme, que no es va produir el reconeixement d'aquest estil on es va reconèixer la importància de la cultura nacional i europea. Si l'art romànic el podem entendre com la plenitud del feudalisme, en aquest cas l'art gòtic el podem definir com l'art de les ciutats o burgs medievals. En aquesta etapa l'Església, la noblesa i la monarquia deixen de tenir l'exclusivitat de la cultura i l'activitat artística ja que ara la burgesia i els consells municipals passen també a fer comandes d'obres d'art.

- ## Etapes estil gòtic

- **Període inicial** (s.XII-XIII): evolucionen els models romànics cap a formes gòtiques.
- **Període clàssic** (s.XIII-XIV): és un període de plenitud i expansió artística.
- **Període flamíger** (s. XV i inicis del XVI): en aquest període final es perden aspectes formals de l'etapa anterior i destaca per la seva ornamentació.

- **Especificitat d'Itàlia:** Itàlia és un cas especial perquè si bé va acceptar el gòtic (especialment en estructures arquitectòniques) mai va perdre de vista la influència de l'antiguitat clàssica, especialment en escultura. D'altra banda, a partir del 1406 comencen ja a introduir les novetats del primer Renaixement o Quattrocento, de manera que a la resta d'Europa seguien amb el gòtic i ells ja feien Renaixement.
- **Especificitat arquitectònica mediterrània, de Catalunya i la Corona d'Aragó:**
Arquitectònicament parlant Catalunya introduí una sèrie de novetats tècniques com l'arc diafragma que li donen una personalitat pròpia en la concepció de l'espai interior dels edificis. Hi ha autors que també el nomenen *estil franciscà* o *estil mediterrani*.

Característiques rellevants del context en que es va desenvolupar l'estil gòtic :

- La societat encara gira entorn a tres pilars: feudalisme, religió i monarquia. Tot i això aquests pilars van anar perdent importància amb l'evolució que va patir la societat.
- Destaca un important **creixement demogràfic** i una **millora de les tècniques** agrícoles i comercials. Com a conseqüència d'aquests factors a part d'una prosperitat econòmica i comercial, es va generar un excedent demogràfic procedent del camp el qual varen acollir les ciutats.
- El creixement de les **ciutats** comportà que les monarquies i els senyors feudals perdessin poder. De fet l'art gòtic on es manifesta de forma plena és en l'àmbit urbà.
- L'augment de la població va generar la creació d'una nova classe social: la **burgèsia**, grup social que havia adquirit un poder econòmic fruit de l'activitat comercial.
- Les ciutats es desenvolupen com a centres artístics on la **catedral** representa el símbol de la nova situació social i es construeixen en sentit ascendent i amb gran lluminositat per a l'apropament a Déu.
- Hi ha un canvi de poder en relació a la cultura. Aquest, passa a mans dels **ordres mendicants** a les ciutats (franciscans i dominicans- Reforma del Cister). Es creen **escoles i universitats** com a centres d'ensenyament.
- Tot i la encara permanent relació amb el món religiós, la cultura i les arts estètiques comencen un procés de **laïcització**.
- Artísticament en general les **arts queden subordinades a l'arquitectura** i mantenen una temàtica religiosa. Tot i això les representacions s'apropen més a un aire suau, humà i naturalista que el romànic i destaquen les noves obres de **temàtica profana** degut al consumisme artístic de la nova burgesia.
- Cal destacar però que l'auge cultural del que gaudia el moment va quedar afectat per les grans epidèmies que van afectar Europa, especialment la **Pesta Negra** de 1348. Aquest fet juntament amb diverses guerres van generar dues visions contràries alhora d'enfocar la vida:
 - una visió apocalíptica
 - una visió del *carpe diem* basada en la premissa de gaudir de la vida.

No hem d'oblidar que aquest context es troba a cavall entre el romànic i el Renaixement on trobem dues concepcions del món contràries: una amb una societat teocèntrica i basada en la religió davant d'una basada en una visió antropocèntrica que gira entorn l'home. Fou doncs, un context marcat per la tensió d'una situació insostenible en la que van coexistir més d'un Papa (la cort papal fou traslladada a Avinyó, Cisma d'Occident l'any 1378...). Aquesta situació generà que intel·lectuals com Erasme de Rotterdam realitzessin denúncies i que finalment tot desembocqués en la [Reforma Protestant de Martí Luter](#) en la primera meitat del segle XVI.

2. Arquitectura gòtica

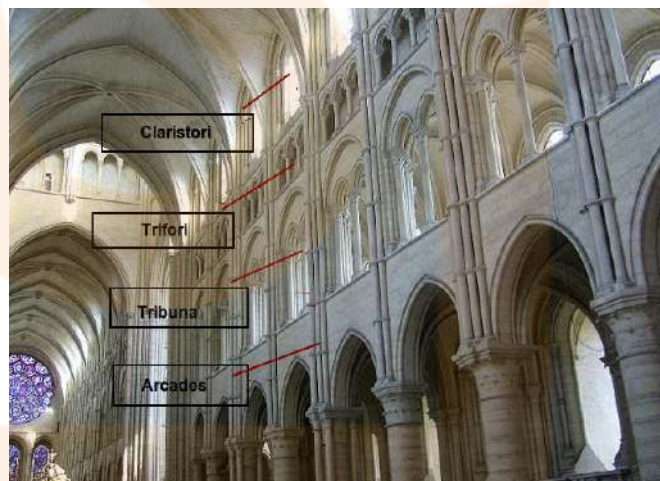
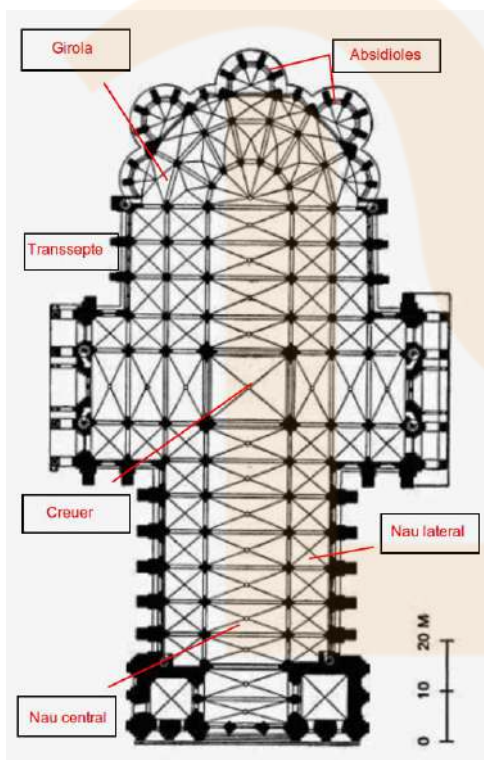
El primer que hem de tenir present quan parlem d'arquitectura gòtica és el fet que **la catedral** fou l'edifici clau d'aquest estil i que el **model gòtic francès** fou el més representatiu. Fou doncs l'any 1144 que l'abat Suger de Saint-Denis (Illa de França) va encarregar construir la capçalera on hi havia d'ubicar-se el panteó reial. Tal fou la influència d'aquesta construcció que assentà les bases de l'arquitectura gòtica.

Com veurem més endavant l'arquitectura gòtica no va ser únicament religiosa ja que es van construir edificis tal com llotges per al comerç, drassanes, ajuntaments, hospitals, palaus...de totes maneres com hem dit la catedral va ser l'edifici més simbòlic i és per això que en farem un anàlisi més detallat. Així doncs gràcies a l'espiritualitat viscuda en aquest context i als avenços en tècniques de construcció els edificis gòtics estan dotats d'una alçada i una lluminositat destacables.

Tot seguit analitzarem els elements arquitectònics principals de les esglésies gòtiques de l'estil clàssic francès, centrant-nos en: la planta- els elements interiors que van possibilitar el canvi- i els elements exteriors i més endavant tractarem l'evolució que va patir l'arquitectura gòtica francesa.

• La planta:

- En general les catedrals gòtiques, i en concret les del model francès, van mantenir trets comuns amb la planta basilical, en la qual el transsepte era més curt i més ample. Així doncs el transsepte cada cop es situava més al centre integrant-se a la planta.
- La nau central era la més alta i la més ampla.
- Hi poden haver de 3 a 5 naus longitudinals.
- Deambulatori acabat amb capelles radials passa a formar part de la capçalera.
- Com la nau central és més ampla i alta es poden afegir elements constructius en l'alçat interior tals com:
 - **lesque** comuniquen la nau central amb les laterals.
 - **trifori i/o tribuna**: un corredor d'arcuacions estretes que substitueix la tribuna del romànic.
 - **claristori**: un cos superior decorat amb finestrals i vitralls.

A l'esquerra es pot observar en la imatge com el transsepte de les catedrals gòtiques es caracteritzen per ser més curt.

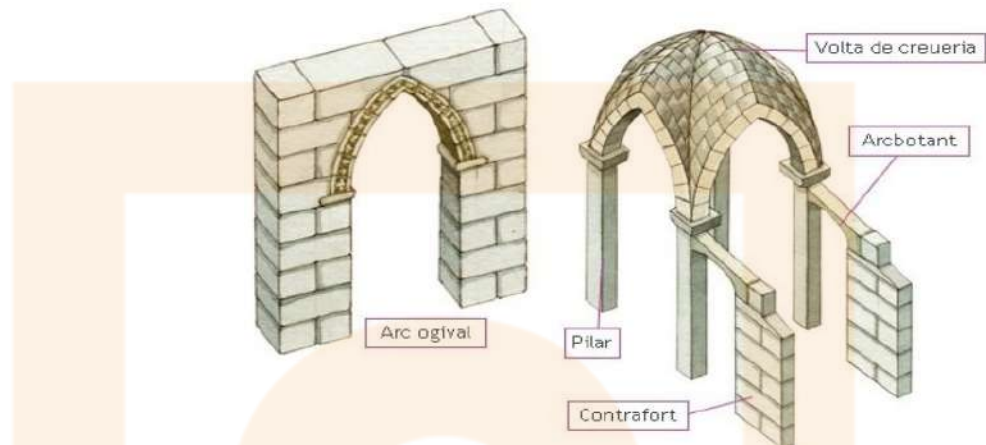
A la dreta, detall interior de la catedral de Laon, on podem veure amb detall l'alçat interior amb els diferents nivells.

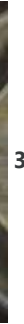
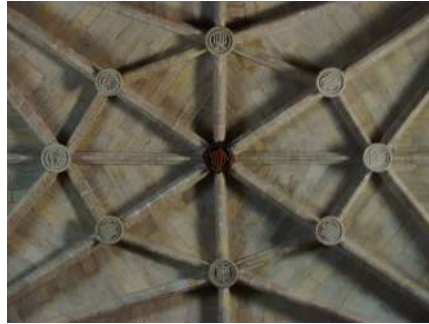
2.1. Elements arquitectònics gòtics

Com hem vist fins ara, les catedrals gòtiques gaudien d'una nau central que era més alta i més ampla que totes, amb finestrals de vitralls i nivells interiors...però quina era la clau per poder realitzar les construccions a tal alçada?

- **L'arc apuntat o ogival** fou l'element característic de l'arquitectura gòtica. Tot i que en l'etapa anterior s'havia utilitzat de forma experimental, fou l'ordre del Cister qui va utilitzar-lo de forma sistemàtica i coherent. El seu invent va canviar la concepció de l'espai interior dels edificis construïts ja que era més lleuger que l'arc de mig punt. L'arc ogival és el que dona lloc a la volta de creueria.

- Va permetre **controlar el pes de les voltes** repartint-lo als arcs, nervis, pilars, arcbotants i contraforts. Aquest arc era més lleuger que no pas el de mig punt.
- Va permetre **buidar els murs**. Durant el romànic els murs havien estat construïts amb la funció de suport. A partir d'aquest moment perden aquesta funció i poden ser substituïts per **finestrals** amb **vitralls**. Com a conseqüència de l'estructura lleugera dels murs, els exteriors van haver de ser reforçats amb elements com els **contraforts** i els **arcbotants** per compensar el pes de les voltes de l'interior alhora que es generava un canvi estètic.
- Va permetre **eleva l'alçada de les naus i un efecte de verticalitat** tot lligant l'alçada del temple amb la proximitat a Déu, **símbol de l'espiritualitat** religiosa.
- **La volta de creueria** com hem vist és possible gràcies a l'arc ogival. Així doncs si durant el romànic trobàvem la volta d'aresta formada per dos arcs de mig punt entrecreuat, ara durant el gòtic destaca l'ús de la volta de creueria, formada per dos arcs apuntats o ogivals entrecreuat diagonalment. La volta de creueria està formada per un esquelet format per dos arcs ogivals creuats que formen els nervis (juntament amb els arcs faixons i formers) i que canalitzen les forces cap a la **clau de volta** i la **plementeria**, que són els panys de carreus situats entre els nervis. L'estructura de la volta de creueria permet descarregar el pes de la volta cap als pilars i columnes alliberant als murs de la funció de suport. Amb l'evolució posterior, el seu ús, va donar pas a una gran varietat de **voltes de creueria**:
 - La més senzilla que trobem és la **quadripartida (1)** formada per dos arcs apuntats creuats diagonalment i que creen quatre plementeries.
 - Posteriorment s'hi van anar afegint nervis i van sorgir altres voltes com la **sexpartida** (formada per tres arcs ogivals creuats diagonalment que generen sis plements), la **octopartida** (basada en una volta sexpartida en la que se li ha afegit un nervi longitudinal, fet que genera vuit plementeries), la **de terceletos (2)** en la que s'hi afegeixen nervis asimètrics o l'**estrellada (3)** en la que els nervis entrecreuat generen una forma d'estrella.

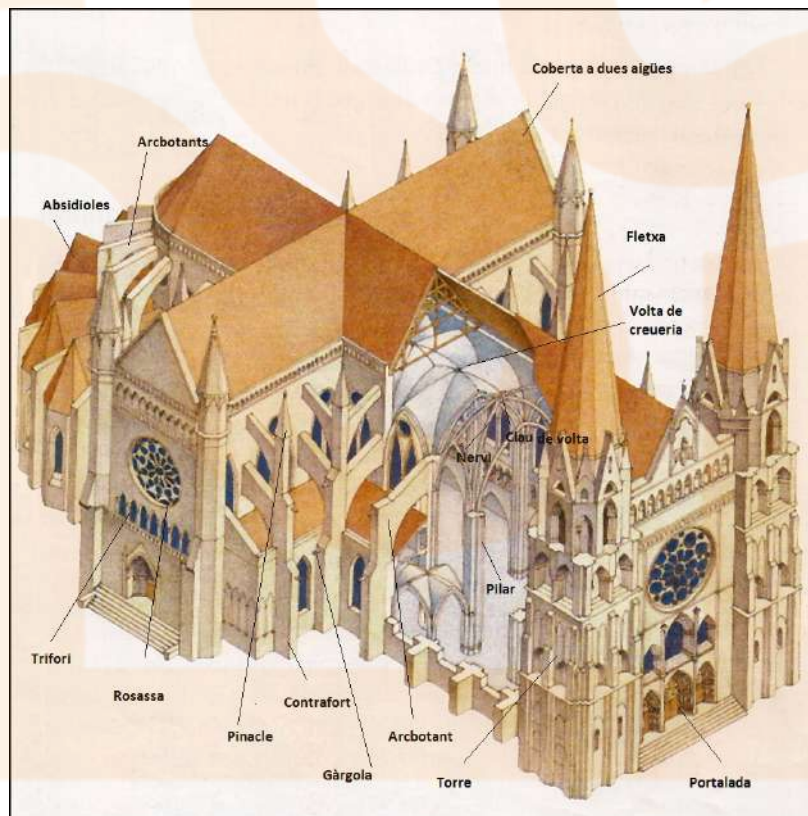

2.2. Elements exteriors

Un cop vista la planta i els elements estructurals principals, queda analitzar quins són els elements exteriors més rellevants de l'arquitectura gòtica.

Els elements exteriors a destacar són:

- La **façana occidental**, reforçada amb **dues torres** que li aporten verticalitat ja que estaven coronades per **fletxes calades**.
- A la façana i com a conseqüència del canvi de funció dels murs, hi trobem **les rosasses** que aportaven llum a l'interior de l'edifici.
- Alguns elements que dotaven a l'edifici de verticalitat eren: Les **portalades**; normalment el nombre corresponia al nombre de naus i estaven decorades amb una gran riquesa escultòrica. Damunt de les portalades solem trobar un cos d'arcades, la rosassa i un trifori decorat amb escultures. Aquesta decoració es podia repetir per a decorar per les façanes que corresponien al transsepte.
- **L'agulla** que es situava en el **cimborri**, així com a acabament d'una torre en forma punxeguda. L'alçada de l'agulla era una metàfora de l'apropament a Déu.
- **Pinacles**, acabaments que sobresurten en forma piramidal o cònica
- **Gàrgoles** escultures en forma d'animal, éssers fantàstics en forma de monstre, formes humanes...amb la funció de desguàs a la teulada.
- **Gablets** estructura triangular que coronava els pòrtics gòtics i/o finestres.
- **Teulades a dues aigües** que cobrien les voltes.
- No hem d'oblidar tampoc elements que reforçaven l'estructura tals com els **contraforts** i els **arcbotants** que hem citat en apartats anteriors. Els arcbotants tenen la funció de carregar el pes de les voltes als contraforts que es situen a l'exterior de l'edifici reforçant el mur.

Imatge superior, façana de la Catedral de Lleó (segle XIII). Imatge inferior, exemple de gàrgola de la catedral de Notre Dame de París (XII-XIII).

2.3. Evolució de l'arquitectura gòtica

Com hem observat fins ara el model francès fou el que assentà les bases de l'arquitectura gòtica.

1. Gòtic clàssic francès o septentrional:

El primer estil o **període inicial** que trobem i com a conseqüència de l'estil de vida monàstic de l'ordre del Cister, és el model cistercenc que ja utilitzava elements com els arcs apuntats i les voltes de creueria. Aquest estil però era molt auster degut als principis de l'ordre. Així doncs no fou fins més tard, entorn a la segona meitat del segle XII que sorgí el model que anomenem gòtic septentrional que es caracteritza per la verticalitat dels seus edificis i per la lluminositat dels seus temples. És doncs el model que hem analitzat en apartats anteriors caracteritzat per un transsepte més ample i curt, la nau més ampla, grans finestres amb vitralls, façana amb torres...Aquest model es va seguir tant a Espanya, com es pot observar en les catedrals de Lleó o Burgos; com a Anglaterra i Alemanya on es van accentuar la verticalitat com podem observar per exemple en la catedral de Colònia que és una de les esglésies més altes del món.

Alguns exemples de catedrals que podem englobar en el model francès són entre d'altres (d'esquerra a dreta): la **Catedral de Lleó**, la **Catedral de Notre Dame de Chartres** o la **Catedral de Notre Dame de París** a França.

2. Gòtic radiant:

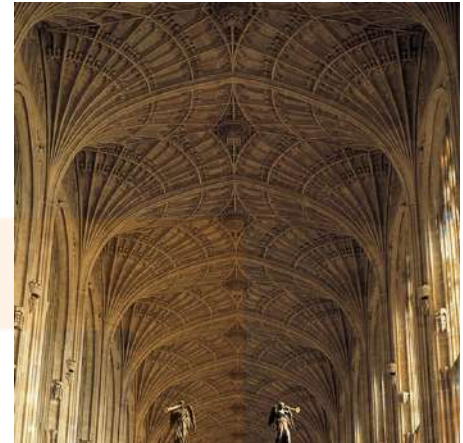
Posteriorment al model clàssic, als **voltants del segle XIII**, l'arquitectura gòtica va evolucionar cap a un període on es deixa de banda la monumentalitat per centrar-se en la perfecció de la tècnica, és l'anomenat gòtic radiant. Aquest model també anomenat clàssic o de plenitud, propicià que els murs cada cop fossin més lleugers i que en substitució d'aquests es col·loquessin grans finestrals amb vitralls. L'exemple per excel·lència d'aquest estil és la impressionant Sainte Chapelle de París.

Anònim. Església superior de la Sainte-Chapelle, París, França. Aquesta capella és el màxim exponent d'aquest model en la que queda reflectida la substitució i el buidatge dels murs per la utilització de vitralls i traceries.

3. Gòtic flamíger:

Un cop es van assolir el domini de les tècniques al llarg del darrer estil; durant els segles XIV- XV el gòtic radiant va evolucionar cap al que coneixem com a gòtic flamíger o període final. Aquest estil no es basa tant en el treball de les estructures si no en la complicació de la decoració a partir d'elements com les voltes estrellades, pilars helicoidals...De fet el nom deriva dels motius decoratius que recorden a les flames. Dins aquest model cal fer menció a l'arquitectura gòtica anglesa, a l'arquitectura de Castella (estil isabelí) i la de Portugal (estil manelí).

Alguns exemples de l'arquitectura gòtica anglesa en són l'abadia de Westminster, a Londres (a l'esquerra) o la Capella del King's College de Cambridge on s'observen les voltes de ventall característiques del nivell decoratiu que va culminar l'arquitectura gòtica durant aquesta etapa.

4. Gòtic meridional:

Finalment cal destacar que entorn a la segona meitat del segle XIII sorgeix al sud de França (Catadral d'Albi), un estil concret a la zona meridional d'Europa que compren Itàlia, Provença i els regnes de la Corona d'Aragó que va tenir una gran repercussió a Catalunya. Aquest model a diferència dels anteriors potencia més la línia horitzontal de l'edifici i la planta de saló, és a dir, una única nau més ampla i sense transsepte o bé tres naus però amb la mateixa alçada, arcs apuntats rebaixats i una separació entre columnes més gran (com s'observa en la següent fotografia). Una altra característica que el diferencia és que aquest model té una decoració exterior més simple i per tant trobem pocs elements dels models anteriors com pinacles, gablets..

Església de Santa Maria del Mar, Barcelona. Com es pot observar a la fotografia l'església (amb planta de saló- sense transsepte) té tres naus separades per uns pilars octogonals i capelles laterals que es situen entre els contraforts que aguanten la pressió de la volta de creueria.

Altres exemples propers en són la Catedral de Girona a l'esquerra i la Catedral de Palma, Balears.

Finalment comentar que el cas d'Itàlia s'ha de destacar per la seva particularitat. Aquesta, mai va assolir plenament les característiques del gòtic francès tot i que podem trobar-ne alguns elements com els arcs apuntats, gablets... De totes maneres, l'arquitectura a Itàlia va evolucionar pràcticament del Romànic al Renaixement i va mantenir les influències clàssiques i bizantines. D'aquesta manera trobem esglésies amb murs més amples i revestides amb marbre, mosaics, relleus i amb el baptisteri anomenat campanile separat de la catedral. Destacar també que el fet que es mantinguessin els murs va ajudar a desenvolupar la pintura mural que posteriorment donaria lloc al Trecento.

Les catedrals gòtiques a Itàlia destaquen per la seva decoració en marbres de colors a la façana exterior. Catedral de Siena, s. XIII, Itàlia.

2.4. Evolució de l'arquitectura gòtica

Hem de tenir present que l'art gòtic tot i que destaca en l'àmbit religiós, va tenir la seva presència en l'arquitectura civil també. La creació de nous espais urbans va generar la necessitat de construir nous equipaments amb diferents funcions tal com :

- drassanes
- llotges de comerç
- ajuntaments
- palaus
- hospitals...
- Les noves tècniques constructives basades en l'arc ogival i la volta de creueria fa facilitar-ne la construcció.
- El gòtic civil a diferència del religiós es caracteritza per la horitzontalitat.
- Les estructures evolucionen tot i que no arriben al nivell de complexitat de les catedrals.
- Exemples de gòtic civil en són les Drassanes de Barcelona, les Llotges de Barcelona i València o el castell de Manzanares el Real a Madrid entre d'altres.

Interior de la Llotja de València o de la Seda de Pere Compte i Joan Ivarra. És un dels exemples en el que queda palès que l'arquitectura gòtica va adaptar-se a les necessitats funcionals de la ciutat.

3. Escultura gòtica

En general podem afirmar que l'escultura gòtica tot i continuar supeditada a l'arquitectura i estar influenciada per aquesta va anar alliberant-se del marc arquitectònic estrictament per crear diverses tipologies escultòriques com veurem més endavant.

En general, com en l'etapa anterior l'escultura gòtica tenia una **funció ornamental i didàctica** tant a les façanes i portalades (de l'exterior) com als relleus, el púlpit i el cor (a l'interior)...

Podem afirmar que l'escultura gòtica es caracteritza per:

- L'escultura gòtica destaca per ser més **natural i humanitzada** que la romànica. És per això que progressivament es va perdent el hieratisme i les escultures destaquen per guanyar en **expressivitat i realisme** sobretot en els rostres.
- Les figures destaquen per la seva **estilització i moviment**. Les escultures es defineixen amb línies més arrodonides i per un volum treballat en els cossos i vestidures.
- **Estructura narrativa amb sentit**. Les obres van perdent la simetria del romànic pe tenir referents paisatgístics i arquitectònics.
- Els materials més utilitzats van ser la pedra per l'exterior i la pedra, marbre i alabastre per escultures interiors, així com iveri en algunes estàtues més luxoses. La fusta també fou utilitzada però per a la realització de retaules que en molts casos eren policromats i daurats.
- Dins l'escultura gòtica podem diferenciar **diverses tipologies escultòriques** com :
 - les portalades (timpans, arquivoltes, muntants, llinda, mainell, trencallums...). Les portalades decorades amb aquesta gran quantitat d'estàtues s'anomenen Portalades Reials.
 - les escultures devocionals
 - els retaules
 - els monuments funeraris
- Pel que fa la **temàtica** segueix la temàtica religiosa de l'etapa anterior tot i que més humanitzada que en romànic. D'aquesta manera trobem:
 - Judici Final, l'Apocalipsi, representació del Crist-home (a diferència del Pantocràtor romànic, aquí Crist és més bondadós).
 - La Verge Maria
 - apòstols, personatges bíblics...esculpits en els brancals de les portalades.
- Progressivament l'escultura que encara estava lligada a l'escultura va evolucionant de les estàtues-columna a estàtues exemptes independents sobretot a partir del segle XV, on destaca l'escultor Claus Sluter. És a partir d'aquest moment on comencen a sorgir una gran quantitat de retaules, imatges devotes exemptes i sepulcres, on apareix la imatge del difunt/a jacent o orant.

Detalls de les escultures de la Catedral de Reims (a l'esquerra) i del Portal de la Virgen Blanca de la catedral a Lleó.

En ambdós casos s'aprecia el naturalisme de l'escultura gòtica tant en els gestos, rostres i vestimenta.

3.1.Escultura gòtica europea

- Model imitat per la resta de països europeus.
- Revoluciona l'escultura gòtica de la mà de l'escultor **Claus Sluter** (Borgonya, s.XV) amb figures individualitzades i estilitzades revestides amb robes amples i plecs angulosos.

França

- Sorgeixen noves tipologies escultòriques tals com:
 - retaules escultòrics de caràcter monumental
 - Imatges de devoció exemptes
 - sepulcres

Flandes

- Segueix el model francès.
- Les noves tipologies tenen una gran acceptació en aquesta corrent.
- Interés per la individualització i realisme de les figures

Castella

- Gran quantitat d'elements decoratius.
- Les seves escultures destaquen pel dramatisme, faccions dures...

Catalunya

- En concret l'escultura flamenca comparteix alguns trets amb la italiana del Quattrocento.
- El materials més emprats foren la fusta, la pedra i l'alabastre (policromats i/o daurats).

Itàlia

- No segueix el model francès.
- Influència clàssica i bizantina.
- L'escultura no està lligada a l'arquitectura, fet que propicia que obres exemptes tals com:
 - portes de bronze
 - púlpits
 - escultures devocionals exemptes
- Alguns autors italians a destacar són:
 - **Arnolfo di Cambio**: amb models opulents i força clàssics
 - **Els Pisano**: família d'escultors que intenten treballar les formes clàssiques amb l'estètica francesa i que plantegen l'escultura en base al que serà el renaixement a la Florència del s.XV

Sluter. Detall del Pou de Moïses (1395-1405), pedra.

Musée Archéologique, Dijon.
Florència.

Arnolfo di Cambio. Mare de Déu de la Nativitat.

Museo dell'Opera del Duomo,

Andrea Pisano. Plafó de la porta sud del Baptisteri de Florència (1330-1336).

4. Pintura gòtica

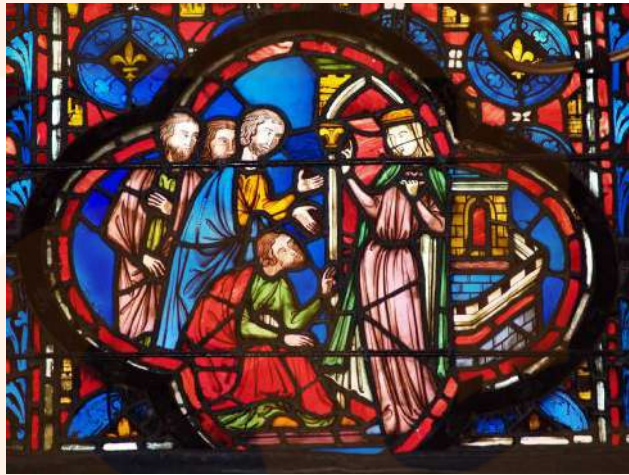
Primer de tot hem de tenir present que durant l'etapa del gòtic el fet que els murs s'anessin substituint per vitralls va propiciar que poc a poc s'anés abandonant la pintura mural de frescos (a excepció d'Itàlia). Així doncs per comptes de pintura mural es van reproduir gran quantitat de **retaules** (pintura sobre fusta), **vitralls** així com les **miniatures**. Les miniatures eren obres pròpies dels monestirs però progressivament van començar a treballar-se als tallers de les diverses ciutats.

Com veurem més endavant podem distingir **quatre corrents pictòrics gòtics** que no van successivament sinó que poden coincidir en el temps i es relacionen entre si. De totes maneres i de forma general, la pintura gòtica es caracteritza per:

- La **temàtica** més comuna en els diversos corrents pictòrics fou:
 - la vida de Crist i de la Verge
 - hagiografies, és a dir, la història de la vida d'un sant
 - episodis dels Evangelis Apòcrifs (no reconeguts per l'Església catòlica)
- Poc a poc s'introdueixen **temes profans** on destaquen els retrats.
- La pintura gòtica es caracteritza per la seva **naturalitat** en relació a : cànons i proporcions naturals, expressivitat, volum, gestualitat de les figures...
- Importància de la **llum**. Aquesta s'utilitza per al modelatge de les siluetes dels cossos.
- **Emmarcament espacial** amb referents arquitectònics i paisatgístics.
- Representació de l'espai de forma real: Les figures ja no són simplement simbòliques sinó que han de reflectir la realitat que representen.
- Els pintors deixen poc a poc de ser considerats com a mers artesans per anar adquirint una major **consideració com a artistes**.
- Ús de **fons daurats** com a simbologia del sagrat i sobrenatural.
- Com a **tècniques** destaca:
 - pintura al tremp
 - fresc a Itàlia
 - pintura a l'oli

4.1. Estil lineal o francogòtic

- Cronologia: s.XII-XIV
- Ubicació: a les corts de França i Borgonya, scriptoria profans
- Ús de la **línia sobre el color** per a definir les figures i objectes amb un **traç negre** gruixut. Aquestes, eren ben definides i es representaven amb curvatures, ondulacions...
- Ús de **colors vius**.
- Figures encara amb **poc volum** tot i que ja són menys hieràtiques que en etapes anteriors.
- Proliferació de manuscrits i pintura de vitralls amb vidres de colors i grisalla (pintura negra i grisa)
- Obres que destaquen en aquest període són: la catedral de Chartres, la Sainte Chapelle de Paris, els vitralls de la Catedral de Lleó, els de Canterbury a Anglaterra...
- Pintors: Duccio di Buoninsegna, Bartolomé Bermejo entre d'altres.

Detall dels vitralls de la Catedral de Lleó on hi observem les figures de colors vius il·luminades per la llum entrant pels vitralls.

4.2. Estil italogòtic

- Cronologia: 1250-1400.
- Ubicació: S'inicia a Itàlia.
- Rep **influència bizantina** tot i que també s'ha de destacar que l'arquitectura gòtica italiana gaudia de característiques pròpies (que propiciaven la pintura mural).
- Predomini de la **línia corba** i ús de **colors clars**.
- Recerca de volum i proximitat .
- Ús d'una inicial perspectiva basada en la combinació de **fons daurats** i emmarcaments **espacials arquitectònics i paisatgístics**.

Períodes a destacar:

Duecento (s.XIII):

- encara molt influenciada per la pintura bizantina.
- Poc a poc s'introdueix més naturalisme a les obres.

Trecento (s.XIV):

- Pintura naturalista amb efectes com l'escorç, expressivitat...
- Representació de la natura.

Divisió de l'estil italogòtic en escoles o centres artístics:

Dividim l'estil italogòtic en dues escoles o centres artístics :

• **Escola florentina (Florència):**

- Hi destaquen per sobre la resta Cimabue i Giotto. **Cimabue** destaca pel naturalisme de les seves figures, llums i efectes espacials.
- Pel seu cantó, **Giotto** se'l considera el pare de la pintura moderna. Les seves figures destaquen pel realisme, dramatisme, expressivitat i proporció (bellezza opulenta-que atorga monumentalitat).
- L'escola florentina i en concret Giotto inicia el camí del futur Renaixement italià amb l'ús d'una perspectiva natural en la recerca de representar la realitat.i l'us de diversos plans.
- Giotto introdueix l'**escorç** de les figures (és a dir deformacions plàstiques de la figura per adaptar-se a la perspectiva usada en l'obra), així com personatges en posicions poc habituals fins el moment com d'esquenes, tapant-se la cara...

• **Escola de Siena:**

- Destaquen els autors **Duccio** di Buoninsegna, Simone **Martini** i els **germans Lorenzetti**.
- L'escola sienesa dota les figures d'harmonia, moviment i per comptes de l'opulència de les figures, destaquen per ser més estilitzades.

- A Avinyó, França i a Catalunya hi arriben influència sobretot del Trecento. On hi podem destacar els autors **Ferrer Bassa** i els **germans Serra**.

A l'esquerra, S. Martini. **L'anunciació** (1333). Galleria degli Uffizi, Florència. En ella hi podem observar la utilització dels fons daurats com a símbol del sagrat i figures estilitzades pròpies de l'escola de Siena. A la dreta, Giotto. **L'adoració dels reis mags**, detall de la Capella degli Scrovegni (1305-1307), fresc, Pàdua (Itàlia). El conjunt mural es considera un dels primers indicis de l'inici del Renaixement i en ell hi observem el naturalisme propi de Giotto i l'escola florentina.

4.3. Estil internacional o cortesà

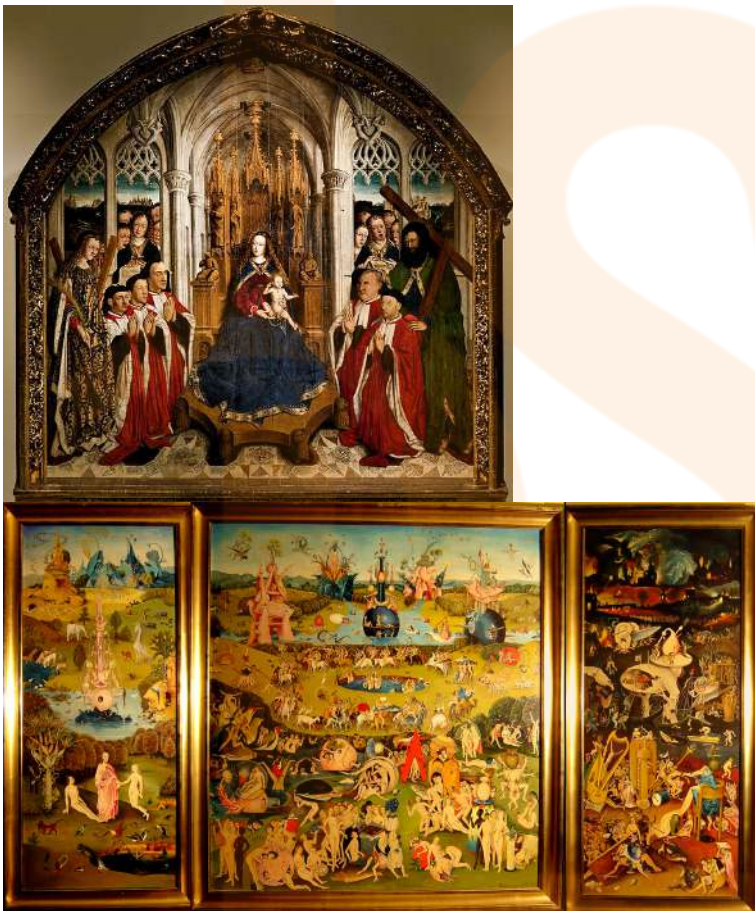
- Cronologia: 1375-1425
- Ubicació: corts europees. sobretot França, Anglaterra, Itàlia, Corona d'Aragó i a Castella.
- És un equilibri entre el gòtic lineal francès més estilitzat amb el naturalisme de l'estil italogòtic.
- **Desapareix el predomini per la línia** tot i que continuen sent sinuoses.
- Aquest estil reflecteix les classes adinerades i de l'aristocràcia on els seus personatges mostren tot tipus de **luxes**.
- Pintura **detallista**.
- Destaca l'ús del **fons daurat i colors intensos**.
- Autors a destacar: Gentile da Fabriano (Itàlia), Robert Campin (flamenc), els germans Limburg (francesos), Bernat Martorell (C.d'Aragó), Nicolás Francés (castellà)...

A l'esquerra, **Germans Limburg. Mes de maig, al llibre Les moltes riques hores del duc de Berry, Musée Condé, Chantilly (França),** pintura sobre pergamí. A la dreta, **Robert Campin. Noces de la Verge. Museo del Prado (Madrid).** Els temes cortesans van ser un dels més utilitzats en aquest període.

4.4. Estil flamenc (o primitius flamencs)

- Cronologia: s. XV
- Ubicació: Països Baixos, Holanda i Flandes.
- Sorgeix arrel de l'estil cortesà, n'és una derivació i fou promoguda per la **burgèsia**.
- Com a tècnica a destacar hem d'anomenar la **pintura a l'oli**.
- Alt grau de **realisme** i detall en la representació de la realitat (figures i espai)
- Ús de **simbolisme** en les obres representades.
- Ús de la **perspectiva lineal**.
- Tractament natural de la llum. Aquesta lluminositat ajudava a crear plecs, volums, opulències..
- **Temàtica**: l'estil flamenc treballa tant la temàtica religiosa com la profana fent incís en el retrat i els paisatges, composicions interiors...
- Els dos autors flamencs a destacar són: Robert **Campin** ja destacat en l'estil anterior; i els **germans Van Eyck**.
- A Holanda destaquen Rogier **van der Weyden** que dotava les seves representacions de gran emoció i Hieronymus **Bosch** qui pintà temes amb temàtica onírica i una visió del món que crea un punt d'inflexió en la pintura ja que és l'avantsala de la pintura surrealista.
- Pel que fa a Castella i Aragó hi trobem: Gallego, Bartolomé Bermejo a Castella; i **Lluís Dalmau** i **Jaume Huget** a la Corona d'Aragó.

A l'esquerra observem l'obra de Dalmau **Mare de Déu dels Consellers**, oli sobre fusta. MNAC, Barcelona. En ella Dalmau hi plasma la influència que va rebre de Van Eyck. A la dreta, Bosch. **El jardí de les delícies** (1510-1515), oli sobre fusta. Museo del Prado, Madrid. L'obra mestra de l'autor es caracteritza pel moviment i per una visió còsmica del món que influencià el futur moviment surrealista.

Van Eyck. El matrimoni Arnolfini (1434), oli sobre fusta. National Gallery, Londres.

5. Obres PAU- Art gòtic

El següent llistat d'obres, són aquelles que entren a les PAU en relació a l'art gòtic. Recordeu que podeu consultar l'anàlisi de cadascuna al llibre de fitxes del llibre de text.

Arquitectura gòtica

- Conjunt de la Seu Vella de Lleida
- Monestir de Poblet
- Santa Maria del Mar
- Llotja de València

Escultura gòtica

- Maredeu de Sallent de Sanaüja

Pintura gòtica

- Giotto: programa de la Capella Scrovegni o de l'Arena
- P.Serra: retaule de l'esperit Sant (Manresa)
- Jan Van Eyck: Matrimoni Arnolfini
- Bosch: El jardí de les delícies
- Ll. Dalmau: La Maredeu dels Consellers

6.Vídeos i webs ampliació art gòtic

A continuació us enllaço diverses pàgines i vídeos amb informació relacionada amb aquest lliurament; al final de la pàgina a més hi trobareu adreces web específiques d'art gòtic.

Tot i que el primer vídeo és antic i l'àudio és un pel fluix és un bon documental per captar l'essència del gòtic

El segon vídeo és un recorregut pel gòtic català de la mà de l'historiador Carles Puigferrat. Una entrevista enregistrada a la cripta de la Catedral de Barcelona.

El següent vídeo sobre pintura flamenca és de la Universitat de la Rioja, recordeu en qualsevol cas que gran part dels continguts són d'ampliació:

[Pintura gòtica](#)

El següent vídeo de la UNIR és un repàs sobre el gòtic a Espanya.

[Gòtic a la Península](#)

Llistat pàgines web art gòtic

- [Museu Nacional d'Art de Catalunya](#)
- [Museo del Prado](#)
- [Musée du Louvre](#)
- [National Gallery de Londres](#)
- [Arquitectura religiosa gòtica](#)
- [Escultura gòtica](#)
- [Pintura gòtica](#)